

REDACȚIA

Arad, Doak Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.

Nr-ii de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
străinătate pe an:
40 franci.

Manuscrisuri nu se napotăz

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Doak Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicățiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

SITUAȚIA.

I.

(R) Fără îndoială că dacă ne-am fi putut întruni în conferință ori ni s'ar fi îngăduit cel puțin convocarea unor adunări populare în comitate, situația noastră politică ar fi mai clară, și aderenții partidului național n'ar sta fără nici o busolă în mijlocul valurilor ce ne inconjoară. Fie în conferință adică, fie în adunările populare, s'ar fi putut porni un curent care să ia cu sine dacă nu întreg poporul, apoi desigur majoritatea Românilor cu grije pentru cele obștești. Așa însă, numai prin discuțiunile în presă, nu se poate pune capăt echivocului ce există în partidul național.

Ce tablou ne prezintă adică ziarele?

Organul pretenșilor „autorizați“ crede că numai prin patronii săi se poate limpezii situația, deși insuficiența politică a acestora este recunoscută de toată lumea.

Organul mitropoliei dela Sibiu, secondat de foaia săptămânală politică din Orăștie, crede că intrând în lupta electorală, s'ar drege situația. Constată de altfel că conducătorii autorizați nu sunt în partidul național și o reorganizare se impune. Desigur însă că punând la pensie nulitățile pe care redactorul de azi al „Telegrafului“ a avut ocazie să le cunoască.

Bătrâna gazetă brașoveană nu știm ce vrea. Accentuează, adevărat, și susține programul național, nu indică însă un metod de luptă prin care crede că se poate îndrepta actuala stare de lucruri.

Un singur lucru e sigur: are să fie contra la orice vrem noi, cești din jurul „Tribunei Poporului“.

Organul lugojan vedem că accentuează pasivitatea absolută, ca singura vrută de tot poporul — deși adevărul este, că poporul întreg se duce la vot — ear că punct fier, în jurul căruia să se închege falanga mântuitoare, îl arată pe dl Dr. Al. Mocsonyi, a cărui doctrină ne poate scoate din întuneric la lumină. Se înțelege, interesant ar fi organul lugojan numai când ne-ar spune clar și fără înconjur: care este doctrina d'acum a d-lui Mocsonyi? Știm anume, că doctrinele sale din trecut poporul n'a vrut să le accepteze! Și încă ceva: dl Mocsonyi simte-se oare îndemnat să adune în jurul său vechea falangă și să înceapă lupta grea intru a îndeplini „rolul ce i-a rezervat providința“?

Mai aste apoi ziarul blăjan, care deși întonează îndeosebi pe coarde confesionale, dar ține să fie socotit și să-și ia partea sa și în lupta politică. Încotro privesc însă mai dulce onorabili nostri confrăți și cei dela spatele lor, cu greu s'ar putea ști. Pe dl Dr. Rațiu îl susțin, atâta e sigur. Nu credem să le convină însă a fi sub o pălărie cu dl Coroianu. Alt contrast: unul dintre ei, în locul in-

țaiu I. P. S. Sa Mitropolitul, înclină înspre activitate electorală, deși amici și coreligionarii lor din Sibiu și Dej, spre pildă, sunt pentru pasivitate până în pânzele albe.

Încât ne privește acum pe noi, cititorii își aduc aminte, că încă înainte cu două ani am publicat un proiect în care am fixat principiile conform cărora din chaosul actual să ieșim la lumină printr-o organizare comitatensă. Am spus-o atunci, că nu putem recunoaște comitetul d-lui Rațiu, pentru că acesta nu mai există așa cum l'a ales la 1892 și cum l'a întregit la 1894 obștea română, ci după crisa dl Rațiu și-a numit tovarăși de salvare, cu ajutorul cărora dacă a reușit să se instăpânească asupra unei averi unde n'a depus nici un ban și nici o muncă, apoi asta nu însemnează că este singurul autorizat să vorbească în numele națiunii.

Că numai prin comitate mai putem respira și numai în cadrul lor ne putem organiza, se dovedește nu numai prin luptele ce s'au dus d'atunci încoace, ci îndeosebi prin luptele recente ce s'au purtat la Lugoj, Brașov, Deva și Sibiu. Și moderați și radicali, și uniți și ortodoxi, numai aici sau putut întâlni și umăr la umăr punând să caute dacă nu a promova mai grabnic cauza națională, apoi cel puțin să nu lase a se face tăcere în giurul ei.

Nu pretutindeni se luptă însă și chiar între acești luptători nu este o înțelegere formulată astfel, încât la un moment dat șefii să poată fi convocați la un loc și să decidă în numele nației, fiind ei, după a noastră părere, singurii autorizați și cu mandat de a delibera în numele națiunii.

Remâne deci să se facă această organizare, așa cum am propus-o acum două ani ori cu modificările ce ar rezulta dintr-o deliberare comună. Vorba e să se facă. S'ar pute atunci solicita cu oare-care efect scoaterea din vigoare a ordonanțelor lui Hieronymi. Am ave cu alte cuvinte, un organ viu prin care să ne exprimăm dorințele și protestările noastre.

Alegerile ce se apropie ne ofer apoi și ele un prilej pentru a ne da o organizare chiar în cadrul a celor legi, contra cărora guvernul n'ar pute să obiectioneze nimic, o organizare pe care n'ar pute-o adversarii distruge decât nimicind însuși constituția țării.

Dar despre asta vom trata în alt articol.

„Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“ reproduce o mare parte din articolul nostru de fond dela 30 Maiu; „Un element de luptă“. Asupra deavoltărilor noastre, relative la greșelile comise de partidul săsesc (bătrân) în trecut și asupra prețurii meritului mare al acelor (sași) verzi cari au pornit mișcarea regeneratoare a partidului săsesc, reflectează confratele s'ibitan — fără a reproduce cea parte din articolul nostru — că: suntem greșiți și interpretăm fals actele din trecut.

Obiectivitatea expunerilor noastre pe de-o parte, pe de altă parte, împregiurarea că nici un folos practic nu ar aduce o discu-

țiune în această chestiune, ear în definitiv, considerând că reunirea Sașilor într-o singură grupare politică, așa cum se presintă ea astăzi, nu poate ave decât aprobarea noastră, se îndreptățește să lăsăm istoriei cuventul cel din urmă, asupra actelor din trecut.

Logică ciudată. Scriind despre luptele recente ce se poartă în comitate pentru a se cere libertatea de acțiune a partidului național român, „Telegraful“ dela 8 Iunie, după ce spunea că ordonanțele lui Hieronymi nu au basă legală, continuă:

„Dar' cu toate acestea, să nu trecem cu vederea, că edarea lor e provocată de niște stări extraordinare cari se iviseră în țeară, și să nu uităm, că stări excepționale permit întrebuintarea de mijloace excepționale din partea puterii de stat.“

„Nu aprobăm deci ordonanțele din întrebare; dar' le aflăm într-o cântă de justificare pentru zilele de agitație în cari se află partidul nostru pe vremea edării lor. Căci știut este, că sistarea funcționării partidului național român a urmat pe vremea, când membrii comitetului național erau ridicăți cu forță din locuințele lor pentru a fi duși la temniță, și când puteau să se întemple mari lucruri dacă noi am ave d. e. temperamental Maghiarilor și n'am fi aceea ce suntem și cu ce ne lăudăm atât de mult: element de ordine.“

Cum adică: Românii cei pacnici, ai căror fruntași erau ridicăți cu forță din locuințele lor și duși la temniță, au provocat edarea ordonanțelor? Guvernul lua măsuri excepționale, deși Românii n'au făcut nimic, și „Telegraful“ află justificate măsurile?

Ciudată logică!

O tradare. Avocatul sas din Bistrița Dr. Carol Lang a avut „îndrăzneala“ să-și pună pe hârțile ce emanau din cancelaria sa firma: Dr. Karl Lang Landes — und Wechsel gerichtsadvoeat, Bistritz, Siebenbürgen. Pentru „ofensa adusă ideii de stat“ de un „advocat maghiar“, presidentul tribunalului din Bistrița, Kendei Domokos (fost Tischler), cere, printr-o adresă înaintată camerei advocațiale din Mureș-Oșorheiu, să-l autorizeze să respingă actele ce va prezenta judecătoriei avocatul sas, sub asemenea adresă „trădătoare“.

Un spiritual confrate german întrebă, dacă ascunzându-se sub „Siebenbürgen“ o tradare a integrității statului (államiság), nu ar fi să se pretindă și dela episcopul din Cluj să-și lapede titlul de „erdélyi-püspök“?

Noi întrebăm: Oare n'ar fi fost mai cuminte ca Tischler-ul să fi rămas la meșteșugul său, să nu se fi făcut „patriot“?

Sași în viitorul parlament.

„Sub titlul „Deputații nostri“ „Kronstädter Zeitung“ se ocupă de modul în care se vor prezenta Sașii la viitoarele alegeri și de chipul organizării lor pentru viitoarea luptă electorală parlamentară.“

Înainte de toate, se cere o împutțire de mandate săsești, apoi o întinerire a reprezentărilor sași.

Împutțirea se va face cucerind pentru Sași, membrii ai clubului săsesc, două mandate, pe cari până acuma le aveau Maghiarii (Hönigberg și Sebeșul s.), — lucru care, după prevederi, se va realiza. În acest caz, Sașii vor avea în parlament 15 deputați.

Cei patru deputați săsești, cari fac parte din partidul „liberal“ (Bistrița, Mediaș, Reps, Agnita) e de așteptat să se atașeze și vor fi provocați să se înscrie în clubul săsesc. „Ne place a crede — zice „K. Z.“ — că au să ajungă aci lucrurile, înainte de a goni din partidul liberal restul de deputați sași, vre-o nouă, legea asupra numelui localității lor“.

Întru-cât privește întinerirea mandatarilor săsești, e vorba ca aceia din deputații de până acum, în parte slăbiți de vîrstă înaintată, pentru a pute duce o luptă mai aprigă, să fie înlocuiți prin candidați cari „stau mai aproape de viața poporului și pot reprezenta mai bine vederile noastre“ — zice „Kronstädter Zeitung“.

Mandatul de deputat va înceta de a fi o sinecură, noui puteri, vor fi scoase în luptă, puteri cari își vor ave vatra comună în clubul săsesc.

Din Delegațiunile.

Sâmbătă, în 8 Iunie n., Delegațiunea ungară în ședință plenară a continuat dezbaterile asupra bugetului ministerului de externe. A fost o ședință agitată, în care și-au măsurat puterile oratorice fruntași ai opoziției cu cârmaci dela putere.

Primul orator al ședinței a fost Bercecsy Albert, care de mulțumit cu politica urmată de ministrul externelor și primește proiectul de buget; observa însă, că ministerul de externe nu poartă destulă grije de interesele economice ale Ungariei și nu aplică destui Ungari în oficiile acestui minister.

Gyurkovics György nu e deplin mulțumit cu politica ministrului de externe față cu statele din Balcani, fiindcă acestea — zice — amenință interesele de mare putere ale monarhiei.

Lang Lajos s'a ocupat pe larg de chestiile economice ale monarhiei și stăruie, ca la reînnoirea convențiilor comerciale să se aibă în vedere ținerea în deplină armonie a intereselor ambelor părți ale monarhiei și să se înlesnească exportul în Germania al produselor brute din Ungaria.

Tisza Kálmán e indignat de multele plângeri accentuate de antevorbitori. N'ar trebui — zice — să aibă loc în Delegațiunile atâtea plângeri, căci prin asta Maghiarii își arată numai partea lor slabă. E pe deplin mulțumit cu politica externă a contelui Goluchowsky.

Contele Koglevich combate părerile contelui Apponyi Albert, care în ședința precedentă spunea, că în Delegațiunile nu se pot aduce și discuta chestii de politică comercială. — Ear Rakovsky István polemizând cu expunerile contelui Tisza din ședința trecută întrebă, că acum, când Rusia atât de mult a fost ocupată în Asia, pentru-ce n'a îndrăsnit Austro-Ungaria să anecheze pe față provinciile Bosnia și Herțegovina? Doar alte puteri — zice — au procedat fășie împotriva tractatelor.

Contele Széchen, șeful de secție în ministerul de externe, în numele ministrului Goluchowsky a rostit o vorbire lungă, polemizând cu oratorii din opoziție și combătând expunerile acelor.

Îndeosebi se remarcă acea declarațiune a șefului de secție Széchen, unde zice:

„După propunerea de rezoluțiune a lui Holo Lajó, în serviciul diplomației n'ar fi respectată paritatea. Da, e regretabil, zice, că numai 30 la sută sunt Maghiari în personalul diplomației, dar asta ministerul o regretă mai mult. Pricina acestui inconvenient este, că dintre Maghiari nu se pot recruta destui candidați . . . , deoarece ce nu știu limbi, și nu învață de cât ungurește. Nu se prea găsesc între Maghiari oameni cari să știe ungurește și nemțește.“

S'a ridicat apoi Ugron Gábor, contrarul triplei alianțe, protestând în contra tendinței, de-a esclude din Delegațiunile chestiile relative la convențiile comerciale. În ce privește atitudinea sa contrară față de tripla-alianță, Ugron zice că nu stă izolat; mai are și între Cehi oameni cu aceleași vederi.

Lui Ugron i-a răspuns cu mult succes prim-ministrul Széll; care a resturnat aserțiunile și a redus la locul lor vederile sfătoșului Sécuiu în ale „diplomației“.

În fine proiectul de buget al ministerului de externe a fost primit întocmai, atât în general, cât și în special.

În aceeași zi seara, Delegațiunea ungară a ținut a doua ședință, în care s'a dezbătut bugetul ministerului comun de războiu.

Biserica Macedo-Română.

Ne vine la auz o veste bună: un român nelintrecut în iubirea sa de națiune, al căruia nume îl tăcem cu părere de rău deocamdată, s'a hotărât să înzestreze o comună românească din Macedonia cu o biserică cu limbă armânească.

Chestiunea naționalisării bisericei în Macedonia este de o importanță capitală. Dela deslegarea ei depinde triumful naționalismului român din Balcani.

Această deslegare e posibilă numai cu înființarea episcopatului român în acea parte de loc. Aceasta trebuie să fie astăzi, mai mult decât ori-când, posibil, în urma apropierei dintre Grecia și România.

O vorbă, un sfat venit patriarhiei din Constantinopole prin Atena, nelindolos că va înlătura ori-ce dificultăți de până acum.

Apelăm cu toată căldura sufletului la guvernul nostru și la Maiestatea sa Regele ca să reia de aproape această afacere, dela soluțiunea căreia, repețim, depinde soarta românismului din Balcani.

Statul român subvenționează preoți armâni, cari însă nu pot oficia sfânta liturgie din lipsă de biserică, dar mai mult fiindcă sunt opriți dela aceasta de episcopatul grec. Așa de exemplu există biserica dela Hrupiștea, construită de Români și

care nu este înmormântată nici până azi din cauza nevoinei arhierului grec din localitate.

Este cu cale să se demonstreze amicilor noștri din Atena că împotrivirea patriarhiei de a recunoaște episcopatul român și în tot cazul împotrivirea de a se da preoți români cu dreptul de a oficia în limba lor, poate să aibă trista consecință ca armâni să negocieze earși cu exarhatul bulgăresc precum s'a întâmplat altă-dată cu bisericile din Ohrida.

Ce ar câștiga Grecii din faptul că Armâni vor abandona biserica grecească și se vor alipi de cea bulgărească?

Nu mai o frățească conviețuire între greci și armâni poate să asigure pacea peninsulei Balcanice și neisbutirea propagandei slave.

Înceteze patriarhatul dela Constantinopole a servi alte interese decât acelea ale Grecilor și Românilor.

(„Apărarea Națională“).

V. A. Urechid.

CUGETĂRI.

Cine nu știe să ierte, nu știe să învețe.

H. Durand.

Dacă vrei să nu te cerți cu viața nu cere prea mult!

Ed. Scherer.

Avem profesori cari ne învață să vorbim, și n'avem cari să ne învețe să tăcem.

Trei lucruri să nu îți arăți: spiritul înaintea prostului, bogăția naintea săracului, bucuria celui ce plânge.

Nimic nu face să treacă viața mai repede, decât preocuparea neînclată a unei idei, a unui ideal.

Flaubert.

Curătenia e eleganța săracului.

Prov. englez.

Ades' un „fogaș“ te ține pe calea cea dreaptă.

G. Droz.

Mai bine să păstrezi în inimă blândețea unei păreri de rău, decât desgustul unei remușcări.

André Theuriet.

Dai cui vrei, dar alege bine oamenii dela cari primești ceva.

Oe folos de poezie, ce folos de literatură, dacă nu sluj. se binele public?

G. Deschamps.

Despre Henric Ibsen.

În presă de un timp încoace se aduce mereu știri despre îngrijitoarea stare a sănătății marelui scriitor norvegian, a veteranului Henric Ibsen.

Admirat de întreaga lume cultă, epocalui dramaturg este urmărit cu simpatie și cu viu interes; așa că vestea boalei sale, la vârsta înaintată, în care se găsește, ne umple de îngrijorare, — când ne gândim, că ar fi să apună acest strălucit astru, care prin lumina sa a turnat o adâncă filosofie în cea mai perfectă formă de artă.

De aceea, credem că nu e lipsit de interes, ca să dăm acli cetitorilor noștri oare-cari note din obiceiurile aceluia celebru scriitor, din ale cărui opere o parte sunt cunoscute și elitei culture române, îndeosebi din traducerile românești, despre cari la acest loc s'a mai vorbit.

Trăind Ibsen mulți ani în Germania, având relațiuni prietenești, prin orașele în cari a petrecut, — după indicațiunile unuia din prietenii lui de pe acea vreme, un ziar ger-

man dă următoarele amănunte asupra obiceiurilor și modului cum lucrează literatul-filosof:

De pe la sfârșitul anilor 70 până la sfârșitul deceniului 90, Ibsen a petrecut când la Roma, când la Drezda, când la München. Din această perioadă de ani datează cele mai importante opere ale sale. Cu o nimitoare regularitate apărea din două în două ani, în pragul Crăciunului, câte un nou volum din pana maestrului. După-ce termina o lucrare, întrebunța jumătatea de an călătorește în căutarea materialului pentru viitoare operă. În cealaltă jumătate de an își fixa subiectul, care în acest timp lua forme mai precise în mintea sa. Adevărate lucrare, scrierea, o începea poetul abia în al doilea an. Când lucrarea era sfârșită, se apuca s'o transcrie, s'o copieze, făcându-i îndreptări de stil și intercalări; o tot transcria, având o scriere admirabilă, ceată și curată, până când își făcea un exemplar fără de absolut nici o corectură, pe care apoi îl da la tipar.

Pe această cale se pare a fi ajuns Ibsen în dialogul așa ușor și natural, fixat în dramele sale; căci când bucata era gata, numai dialogul îl mai preocupa.

În cursul amânduror anilor, în cari pregătia o operă a sa, corăspunzător dife-

Noutăți

Arad, Iunie 10 n. 1901.

Earși! În „Gazeta“ de Sâmbătă a apărut earșii o lungă corespondență asupra afacerilor din diecesa Aradului. De astă-dată e vorba de „risipa criminală“ ce se face aici. Închipuiți-vă adică: Consistorul a dat părintelui V. Mangra ce l'competă ca cunoscător pentru-cât a fost profesor, ceea-ce sub marea încăleitor Mețianu rămase nerăsolvat! Crima nu se sfârșește însă cu aceasta, ci consistorul merge încă mai departe: a dat d-lui V. Goldiș leașa îndată ce a depus jurământul și pe d'asupra i-a mai votat și un adaos personal.

Onorabilii confrăți ear au fost păcăliți, înfățișându-li se drept abateri dela lege și risipă cu banii bisericii faptul, că unul fost profesor li se dă ce l'competă ear unui demnitar din consistor leașa și adaosul personal pe care l'a avut până și dl I. Lengheru. Socotim însă că vor recunoaște și confrății din Brașov: un Vasile Goldiș e vrednic dacă nu de mai mult, apoi cel puțin de atâta cât i-se acordase lui Lengheru. Ori nu? La ce atucă atâta gură?

„Progresele“ maghiarisării. Sub titlul „A körbetegség kassza és a nőllen leány“ (pe românește: „Cassa de boală cercuală și fata neînsurată“), ziarul lui Banffy, „Magyar Szó“, în numărul din 8 I. e. n. publică următoarele: „Într'o foaie din Brașov cotim, că la un oficiu reg. unguresc de-acolo a trebuit să se trimită niște rapoarte și rubricile Ungurești ale acestora bravii noștri frați sași le au umplut cu următorul și asemenea limbajiu unguresc:

„Gyogyitja a kör betegségekassza (Bezirkankenkassa). A férült szövömester 60 éves és hajadon (ledig). Dragu Maria nőllen leány, 18, gyermeke nincsen!“

Acest drăguț text maghiar pe românește tradus sună: „Vindecă Cassa de boală cercuală (Bezirkankenkassa). Vătămatură măiestru țesător de 60 ani și e nemăritat (ledig). Dragu Maria, fată neînsurată, de 18 ani copil nu are!“

„Dar să nu zimbim la astea — urmează „Magyar Szó“! Să primim mai bine bucuria, că bunii Sași, deși cu incurcă, ei cel puțin au scris ungurește ceea-ce trebuiau să scrie.“

Cetitorii n'au să se mire, dacă șovinștii unguri, doritori de „progresul“ maghiarisării, primesc buni-bucuroși chiar și această batjocură aplicată limbii lor.

Știri personale. Dl Aurel Pop, sub-procuror la tribunalul regesc din Oradea-mare, a fost numit jude cercual la judecătoria din Aleșd.

— Dl Dr. Valeriu Laslo, fost medic de regiment, a fost ales medic comunal în Bocșa-română.

Sfințire de biserică. La sârbătoarea „Înălțarea Domnului“, P. S. Sa episcopul

Dr. Dimitrie Radu a sfințit biserica din Reschitova, cu asistență de zece preoți și un dicon. Cu astă ocaziune a rostit și o predică frumoasă.

Examenul în Caransebeș. La institutul pedagogic din Caransebeș s'a ținut Vineri, în 7 Iunie n. a. c., examen cu elevii cursului IV de pedagogie. Examenul a fost condus de Prea Cuvioșia Sa Domnul Arhimandrit Filaret Musta, asistat de d-nul sub-inspector școlar L. Șandor din Logoj. Rezultatul este mulșmitor. Dintre 19 elevi ordinari au fost clasificați cu nota generală eminentă: Petru Buzera, Silvia Oudin, Elisaveta Belcola, Simion Popoviciu și Ioșif Badescu; 10 elevi cu prima, ear 4 cu nesuficient din câte 1—3 obiecte.

Scutirea de impozite a viilor. Pentru încurajarea regenerării viilor nimicite de floxeră, statul dă cultivatorilor de vie scutire de impozite pentru teritoriul plantat cu viță și anume: viile nimicite și replantate sunt scutite de dare: a) dacă nu floxera le-a nimicit, pe timp de 6 ani; b) dacă s'au nimicit prin floxeră, pe timp de 10 ani. Viile nimicite prin floxeră și nereplantate sunt scutite de dare pe timp de 6 ani. Viile nou-plantate sunt scutite de dare: a) dacă s'au plantat cu viță americană originală, pe timp de 6 ani; ear cele plantate cu vițe altoite pe timp de 10 ani; b) terenurile cu viță indigenă sunt scutite de dare — dacă solul este nășipos, — pe timp de 6 ani; pe când dacă solul nu este neatacabil, atunci scutirea de dare n'are loc.

Congresul bisericeii sârbesti. Patriarhul Brancovici a convocat comisia congresuală a bisericeii sârbesti din patrie pe ziua de 24 Iunie, în Carlovitz.

Societatea fondului de teatru român la Sălagiu. Primirea adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, care se va ține la 1, 2 și 3 August în Șimleu, a pus în mișcare tot Sălagiul. Afară de comitetul arangiator central, formal s'a format în fie-care protopopiat câte un subcomitet, din preoți, învățători și alți fruntași. Eată lista întregă: 1. În tractul Crasnei: Ioan Moldovan, protopop; Ioan Budișian și Aurel Orian. 2. În tractul Vălcăului: Laurențiu Sima, Simeon Pinteș și Augustin Carșat. 3. În tractul Șamșodului: Mihai Bohățel, Petru Ostate, Gavril Vaida, protopop și Augustin Osianu. 4. În tractul Hidigului: Augustin Vicaș, Domițian Cupșa. 5. În tractul Eriului: Gregoriu Pop, protopop și Antoniu Balaban. 6. În tractul Sarvadului: Demetriu Coroian, protopop; G.

era tăcut peste măsură. Poftit la un dejun de Paul Lindau, poetul i-se făcu loc de onoare între Principele de Ratibor și Rudolf Gnoist. În curs de trei ceasuri, cât a durat dejunul, nici o vorbă Ibsen n'a schimbat cu vecinii săi. Dacă însă la o masă întinsă era bogăție de champagne, poetul de la o vreme apuca la veselie și era vorbăreț de nimeni nu mai încăpea la cuvânt de el. După un astfel de exces însă, vreme îndelungată era potolit. Când s'a reprezentat întâia oară în Teatrul-Lessing din Berlin drama sa „Edda Gabler“, abia cu greu l'au putut duce la teatru, dintr'o cărcimuliță obscură, unde se înfundase cu un prieten mai tiner, la vin bun, de care nu era dispus să se departă așa de-odată, pentru — a asista la debutul său în teatrul berlinez, cu capod'opera „Edda Gabler“.

În cafeneaua Maximilian din München Ibsen era obiectul atențiunii generale. Aproape întot-deauna se postau nu departe de dânsul pictori tineri, cari li făceau pe neobservate schițe de portret. A mers aceasta, până ce-a observat Ibsen și apoi a început să-și ascundă capul după câte un ziar, așa că le răpia pictorilor modelul.

În cafenea primă Ibsen mai bucurăo visita prietenilor săi și cunoscuților. Il au-

Banciu, Vasiliu Păteș, Vasiliu Oros, profesor; Stefan E. Cucu, Vasiliu Mureșian. 7. In tractul Oarței: Vasiliu Pop, protopop și Teodor Bohățel. 8. In tractul Bășeșilor: Alexiu Varna, vprotopop, Demetriu Ciocan și Ioan Ghira. 9. In tractul Noșegului și al Ciocmarilor: Gavrița Cherebeș, protopop; Mihai Pop, Demetriu Suciș dir. esec., Ioan Pop, Dr. Vasiliu Chirco și Mihai Borbély. 10. In tractul Bredului: Teodor Pop, protopop, Octav Felecan, Dr. Georgiu Pop și Ioan Talos. 11. Peste Meseș: Iovian Mureșian, Simeon Mărincaș și Vasiliu Pop protopop. 12. In tractul Perechiului: Ioan Papiriu, protopop; Alexandru Sima, Clemente Pop, Grațian Flonta, Lazar Maior, Vasiliu Olteanu.

Himen. Dl. Dr. Octavian Popescu și d-soara Elisabeta Hossu s'au cununat la 3 Iunie n. în biserică gr. or. din Dej. — Felicitări sincere.

Serbări. La 10 Iunie comitetul cantinelor școlare din capitala României, va da o serbare școlară cu tombolă în sala Ateneului Român, sub patronajul doamnei Ana Haret.

Se lucrează de mai multe doamne din Societate, pentru reușita acestei serbări. Instructoarele din capitală vor da un sprigin puternic acestei serbări.

Un cor format de elevi și eleve din școlile primare acompaniași de instructori și instructoare vor executa mai multe cântece. Cel mai de frunte artiști al Teatrului național au promis grațiosul lor concurs.

La școala civilă gr. cat. de Beiuș și internat de fete examenul vor fi la 12—16 Iunie a. c. Examenul festiv va fi în 15 dela 3—7 după amiază, cu 20 de puncte; declamări, vorbiri, cor vocal și pian. Părinții elevilor și toți binevoitorii sunt poștiți să participe.

Teatre rurale în România. Regele Carol și Regina Elisabeta au luat dispozițiunile foarte salutare spre cultivarea poporului de rând din România. Au dispus ca în satele mai mici ale țării să se ridice teatre, unde să se reprezinte în fiecare săptămână de câte două ori piese de conținut moral și religios, ear poporul să aibă drept să asiste fără vre-o taxă, la aceste reprezentațiuni. Deocamdată astfel de teatre s'au ridicat pe moșiile regești.

Ediție nouă populară din Alexandri. La București, în editura institutului „Minerva”, a apărut o nouă ediție populară a poeziilor lui Alexandri. Aceasta conține doine, lacrimioare, suveniri, mărgăritărele, pateluri,

părau însă foarte rău doritorii de a-I face cunoștință; deși nu prea sta de vorbă cu ei, totuși și din pricina acestor fel de „prieten” și admiratori fugă dintr'un oraș în altul.

În München se găsește o mulțime de schițe, portrete: Ibsen în cafeneaua Maximilian, făcute de pictorii cari îl urmăreau, cu creionul în mână.

Ca îmbrăcăminte, Ibsen umblă totdeauna foarte curat, în redingotă neagră, la gât cu cravată albă, și cu joben în cap. Pe stradă umblă foarte încet, ca și când nu l-ar interesa nimic ce vede; dar ochii lui agerți nimic nu le scapă ce e semn al vieții, al luptei vieții.

Soția sa Susana duce gospodăria casei. Singurul fiu al lui Ibsen, Sigurd, trăiește în Cristiania, și-i bărbat politic. Căsătorit cu fiica mareșului scriitor Björnson, are din această căsătorie un fiu, — nepot al celor mai mari scriitori norvegieni, fruntașilor literari și lumii culte, Ibsen și Björnson, multă vreme antagoniști.

legende ostașii noștri și Varia. Volumul are o estensiune de 344 pagini; costă o coroană 50 dleri.

O revistă română franceză. Câțiva tineri români cari petrec la Paris împreună cu unii scriitori francezi au început să publice acolo o revistă intitulată „Revista Franco Română”. Scopul tinerilor români este d'a prezenta prin această revistă produsele mai valoroase ale literaturii române. Revista publică și alte produse literare.

Conferențele literare din Bucovina. Sub acest titlu „Deșteptarea” din Cernăuți scrie următoarele: Productele literare pe diferite ramuri ale științei sunt oglinda cea mai fidelă despre starea culturală a unui popor. Voină cineva să ne judece pe noi Români bucovineni după produsele noastre literare, numai decât trebuie să-și facă o părere justă de starea noastră actuală. Că stăm rău — de tot rău pe toate terețele, nu este însă tocmai vina noastră. Nivelul de cultură pe care ne aflăm, avem în cea mai mare parte să-l mulțămim aceluia, cari în decurs de 123 de ani ne doresc întunec în loc de lumină. Nutrit un tiner prin 16 ani cu știința nemțească, e, firește, imposibil, ca să producă apoi ceva bun românesc.

Afară de unele scrieri teologice și vr'o două opere de alt conținut — ne putem mândri numai cu niște încercări de tot modeste — în cea mai mare parte nepublicate. Îndeseși în era Bourguignon e lozinca zilei în Bucovina: politica, care nutrește toate spiritele cu bourguignoniade aventuricioase. Sigur avem a-i mulțami lui monsieur Bourguignon, că ne-a trezit nițel; o lucrare serioasă și destoinică ne promite însă abia viitorul. Mai ales ciclul de frumoase conferințe din acest an ne îndreptățește la astfel de speranțe. Seria conferințelor a fost inaugurată de soc. acad. „Junimea” prin o convenire literară socială, la care s'au cetit două discursuri: „Alecsandri ca poet”, de D. Popescu și „Alecsandri ca diplomat”, de I. Nistor; — au urmat „Datorințele noastre pentru viitor din icona trecutului”, de prof. R. Șbiera; „Pecate românești”, de păr. Tiliuțevici; „Horia”, de A. Dugan; „Avram Iancu”, de G. Tofan; „Despre fiziognomie”, de N. Balan; „Gosia sau ospățul”, studiu folcloric, de Crăciunescu.

Ținem deci să amintim cu această ocaziune, că și ultimele două conferințe au fost de tot interesante. Atât dl Balan, cât și dl Crăciunescu și-au dat foarte multă silință în elaborarea temelor; — firește, că au fost și recompensați prin aplauze generale. Un fel de adnex la aceste conferințe a fost și istoricul memorabilei zile de 3/15 Maiu, de dl Tofan. Aflăm, că soc. „Junimea” proiectează să urmeze ciclul conferințelor. Un proiect, care merită toată lauda. Titlul proximei conferințe va fi „Turda și Mihai Viteazul”. Această conferință va afla loc în Cernăuți înainte de ferii, ear în decursul ferilor se vor arange în orașele din provincie, în loc de obișnuitele serate conveniri literare-sociale, la cari se vor ceti teme de conținut istoric și științific. O idee pe cât de frumoasă, pe atât de potrivită, cu atât mai mult, că scările pompoase ale „Junimii” în decursul ferilor și-au îndeplinit deja sorocul. Starea noastră actuală pretinde imperios calcul și activitate serioasă. Prin conveniri literare-sociale își va îndeplini „Junimea” numai una din datorințele sale ca societate literară socială.

Temnița din Vaș în flacări. Sâmbăta trecută dimineața un foc grosnic a izbucnit în temnița robilor ordinari din Vaș. În podul edificiului se găseau 12.000 corfe, cari au ars cu desăvârșire; ear în lanț erau vre-o 800 robi. Directorul temniței a scos pe toți robii, ca să ajute pompierilor la stingerea focului, care abia pe la orele 11¹/₂ a putut să fie localizat. Paguba — zice foile maghiare — deși a ars numai corfele cu lucrurile din pod, se urcă la 100.000 coroane. Dintre pompieri unul a căzut în decursul stingerii astfel, că a rămas mort pe loc.

Noul rector al universității din Budapesta pentru anul școlar 1901/1902 a fost ales Sâmbăta trecută, în persoana lui Dr. Véssey Tamás, profesor la facultatea juridică.

Buri în Budapesta. Vineri seara au sosit la Budapesta cu trenul dinspre Viena doi ofițeri buri din Africa-sudică: Ioan De Wett, nepotul vestitului comandant vit az al Burilor din Oранже, și capitanul Dr. W. Valentin. Eșise mulțime imensă de Unguri spre întâmpinarea rarilor oaspeți, la gara de

ost; dar n'au fost Ungurii fericiți să-I întâmpine, fiindcă Buriș sosiseră la gara de vest a orașului, pe la orele 7. Mai târziu însă pe la 9 ore comitetul de primire i-a întâmpinit în societatea unui anume Karsay Sándor, concipient în ministerul de interne, cu care călătorii buri făcuseră cunoștință pe tren. După ce mulțimea le făcuse mari ovațiuni, desprinzând și caii dela trăsura lui De Wett, care s'a opus energic la asta, și după ce trăsura a fost dusă de public până la hotelul Elisabeta, — zici s'a dat o cină în onoarea oaspeților. A doua zi Sâmbăta De Wett și soțul său Valentin, însoțiți de mit de curioși din toate părțile societății, — au depus o coroană la monumentul lui Petőfi. La amiază s'a dat un prânz în onoarea Burilor, cari au vizitat apoi mai multe locuri de însemnătate ale capitalei ungurești.

Un nou cor vocal gr. or. românesc s'a înființat în Velența-Orășit sub conducerea învățătorului Nicolae Firu din Orade. Noul cor cântă întâia-ora în biserică la Rusaliu, făcând bună impresiune.

Junii peșit de fete. Universitatea din Chicago are un eminent profesor, pe Dr. Crook, care se pare bărbatul cel mai nevinovat între nevinovați. Mai deună zi adevă el a declarat următoarele: Cariera științifică cere jertfe: a se jertfi pentru slăbiciunile noastre omenesti. „Ce mă privește pe mine — a zis el — eu nici odată n'am scos din gură mișcătoare, nici când n'am gustat beuturi îmbăstătoare, nici când n'am fumat, nici când n'am jucat cărți și nici când n'am sărutat femei.” — De când i-au sburat din gură expresiunile acestea de nevinovăție, cocoșele americane se întrec a-l peși. Profesorul a trecut de 37 de ani, dar e sub 40.

10 milioane pentru oameni sănătoși. Conteul Raint Quen de Pirrecourt a lăsat orașului Rouen după moarte, la 84 de ani, 10 milioane, cu scopul ca în tot anul să se împartă câte 100 de mii la astfel de însurători, cari și bărbat și femeie sunt de cunoștință cea mai robustă, susținând că numai așa se poate regenera omenirea care decade trușește. Conteul însuși avea un corp puternic dezvoltat și străbunii și încă de prin 1066 erau soldați vengoși.

Agricultura în Anglita e pe cale de a dispărea. Anglita care acum aproape un veac putea trăi chiar fiind împresurată, azi n'ar pute rezista nici o lună. E că acolo cultura cerealelor nu mai rentând dispăre și Englezilor le vine mai ieftin a importa d'aiurea ce le trebuie pentru hrană.

Aceasta reese din ultima statistică oficială. Acum în Anglita se ară pe jumătate mai puțin ca acum 30 ani!

Toate înlesnirile se fac pentru a se asigura transportul ieftin și repede.

ULTIME ȘTIRI.

Războiul biro-engelez.

Anvers, 9 Iunie. „Nieuwe Correspondenz” primește din Capstadt știri, că 3,000 Buriș se găsește în țara Cap; acestora s'au alăturat mai mult de 4,000 Africanderi, — așa că este o armată vrăjmașă de vre-o 7000 oameni, care operează pe pământ englezesc, pe un teritoriu imens, încât Englezilor li-ar trebui cam 50,000 de oameni pentru a-I pute combate. Generalul French a concentrat vre-o 20,000 de oameni până acuma în țara Capului. Kitchener a cerut în război grabnic ajutor, căci în caz contrar nu poate termina războiul.

Bruxella, 8 Iunie. Soția viteazului generalisim al Burilor, Ludovic Botha, sosește mâine din Africa la Bruxella. Se afirmă că fapt sigur, că dînsa numai oferi pentru încheierea păcii nu duce bătrânului Krüger.

Londra, 9 Iunie. Din Kimberley vine știrea, că în apropierea orașului a fost o crâncenă luptă, al cărei rezultat însă nu e cunoscut încă.

Bruxella, 9 Iunie. Eri a primit Krüger comisia bură din Rusia, care i-a predat 150 mii ruble, pentru Buriș răniți. Krüger a spus comisiiei, că are absolută încredere în biruința Burilor, deoarece ce pe câmpul de război nici când n'au avut o situație mai favorabilă ca acum. Biruința Burilor e tot așa de sigură, ca și faptul, că Englezii vor pierde cu totul colonia Cap. Buriș mai bine mor decât să primească o pace înjositoare.

PARTEA LITERARĂ.

Despre Țiganiada lui Budai-Deleanu

de

G. Bogdan-Duică.

(Urmare.)

În 1783 Iosif II trecuse prin Transilvania și dase din Sibiu, în 4 Iunie, celebra poruncă, prin care ștergea iobăgia personală. Pentru Budai-Deleanu, care în toată opera sa și în toate scrierile sale tradează un sânt foarte viu pentru demnitatea personală și care din această cauză este un admirator al eroilor anticității, porunca împărătească, care deschidea un drum larg umanizării poporului român, popor ținut în sclăvie și dat pradă tuturor defectelor morale ce se țin lanț de sclăvie, — pentru tînărul poet, Iosif al doilea a devenit de bună seamă mai repede decât pentru alții un sânt ideal, idealul omului tare, omului superior. Fapta dela Sibiu înălță enorm pe stăpânitorul, pe care de altfel și hotărțile sale anterioare îl caracterizaseră lămurit și bine; ea exalta speranțele relative la viitor. — Ea, fapta dela Sibiu, este discutată și în Țiganiada, în care Beccherec este nobilul și Hatou, servitorul lui, e robul¹⁾:

Știti (mi pare) cum treaba încăleită
Între stăpân și slugă rămasă;
Cela zicea: că iobăgiu e vită.
Cesta încă nu voia să se lasă
Mai rău; și zise celuia în barbă,
Că nice iobăgiu nu pasc iarbă.

Deci după multă vorbă neoprită
(Că lui Beccherec ear li sărisă
Nemeșu în cap), Hatou se întărită
Și el, și cu nerăbdare zisă:
„Fie toate măcar cum să fie,
Eu știu că 's om asemenea ție.”

Spune-mi cu ce fel de dreptate,
(Dacă au venit pân' într'atăta!)
Șed nemeșul la iobăgiu în spate?
Și-i scotesc mai răi decât vită?
Au nu s iobăgiu oameni ca voi,
Ci doară dobitoace și boi?

Din același loc, din Sibiu, numai după alte câteva luni ale aceluiași fericit an, Hochmeister vestește lumea, că-i hotărât să scoată o gazetă, să profite deci de curentul produs din legea de presă dela 1781, care prin § 3 admitea chiar și critica faptelor împăratului și da în lături odioasa censură popească. Hochmeister, hotărât să scoată întâia gazetă transilvană, lua din capul locului drept pildă pe Iosif II și felul lui de-a gândi, exprimat de Budai în versul citat „Eu știu că 's om asemenea ție”. Hochmeister vestia, că „se apropie timpul când omul nu va mai întreba pe om de catihis pentru a-I iubi ca pe fratele său”. Gazeta lui apăru în 1784. patru ani după ce apăruse în Ungaria întâia gazetă ungurească.²⁾

1) C. VII, str. 4. ș. u.

2) Leben und Wirken des Martin Edlen von Hochmeister (1767—1837), von Adolf Hochmeister. Hermannstadt, 1873, p. 28.

(Va urma.)

Editor. Aurei Popovici Barciuanu.
Red. respons. Ioan Russu Șirianu.

In Ungaria cea mai veche fabrică de reovisite bisericesti
și prapore

Oberbauer A. succesorul

furnisorul de curte al altelor Lor ces. și reg. Archiducelui Iosif și
Archiducesei Clotilda.

Budapesta IV. Văczi-uteza 15.

Intemelată în 1868.

De cinci ori premiată.

Firmă recunoscută de toată încrederea, serviciu prompt.

Recomandă magazinul seu cu asortiment bogat și anume: Totfelul de
ornate bisericesti. Cea mai frumoasă și mai bună confecționare în Felóne
cu prețuri avantajoase, precum și prapori și steaguri pentru biserici socie-
tăți (reuniuni). Flamure pentru festivități și alte ocazii.

Potire, sfetnice pentru altar și de aninat precum și cruci, apoi icoane
sante pentru iconostas foarte bine executate. Plasnițe executate în deferite.
variațiuni.

Mostre și planuri însoțite cu nota de spese le trimit francate.

592 12—24

„Nădlăcana“

institut de credit și economii, societate pe acții în

NĂDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000
coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu aco-
perire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți și imprumu-
turi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește
contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5%
interese.

545 —15

Direcțiunea.

CREMA MARGARETA

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și
conservarea

! frumuseței !

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime
are un efect uimitor.

In câte-va zile face să dispară *alunele, petele de ficat, coști,
jupuiturile, bibilele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile
pielei.* Netezește încrețiturile și *ciupiturile de vârsat (bubat),* având
efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, carora le face
pielea *tină și frumoasă.*

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încreț-
turile de pe obraji cu ajutorul masagiului. Spre acest scop *Crema
Margareta* este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu
Crema Margareta, dispar nu numai *alunițele, petele de ficat,* și alte
necurătenii de piele, ci și încrețiturile, ciupiturile de bubat și alte
anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arștei soarelui și a vîretului.

Se poate și ziua întrebuința.

Crema Margareta 1 flacon 1 coroană.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil. 553 33—

Săpunul Margareta 70 fil.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală
părului încăruntit, 2 cor.

Blondinirea părului de orice culoare, prin care părul
primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochinică, cel mai bun mijloc spre cultivarea
și creșterea părului, 70 fil. și 1 cor.

Resucitor de mustați Bohus de Vilagos, spre cultivarea
mustăților, 50 și 70 fil.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 12.

Representant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la drogueriile; Bruss, Economul & Co., M. Stoinescu,
I. Tetzu, I. Zanfirescu și în en gros și detail la Frații Albachary și la
toate farmaciile.

Dovadă despre eficacitatea folosirii cremei Margareta e și următoarea epistolă:

D-lui Gnterl Földes Kelemen, în Arad.

Folosese demult Crema-Margareta. Primește simpatia mea pentru efectul bun
al acestei creme.

București

Maria Ionașcu, artistă la Teatrul Național.

Keriti-vé de contrafacei

Veritabil nu mai atunci dacă cutia poartă eticheta mea și marca de fabrică înregistrată!

A apărut

și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“
următoarele opuri:

	coroana	flor
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școlilor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu cărți geografice	—	—70 „
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.— „
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80 „
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.— „
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.— „
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2,50 „
7.) „Răsboiul pentru neatârănare“ de George Coșbuc.	—	1,20 „
8.) „Vieritl“ — de Petru Vancu,	—	1.— „
9.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60 „
10.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1,60 „
11.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.— „
12.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Socopol,	—	1,50 „
13.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz	—	1,20 „
14.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiv tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.— „
15.) Henric Ibsen „Ziua Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.— „

La comande să se mai adauge de fiecare op 10 flori spese postale.